

אחים לנשק: המפח"ט, מגלן, גדוד אלון וכוחות נוספים בצק"ח בני אור

הַרְעוֹת נִשְׁאָנוּךְ בְּלִי מַלִּים
אֶפְרָה עֶקְשָׁנִית וְשׁוֹתָקָת
מִלִּילוֹת הָאֵימָה הַגְּדוֹלִים
אֶת נֹתֶרֶת בְּהִירָה וְדוֹלָקָת.
(ה"רעות", מילים: חיים גורי.)

מבצע "צוק איתן" היה הראשון במלחמות ישראל שבו לא נלחמו הכוחות תחת הכותרות "יחידות חי"ר", "יחידות שריון" או "יחידות תותחנים". הכותרת שלו הייתה "הקרב המשולב". חלק מגדודי החטיבה נלחמו כתף אל כתף בתוך מסגרות אחרות של חטיבות הצנחנים ובית הספר לקצינים, ובנוסף קלטה החטיבה אל שורותיה יחידות אחרות ששולבו במסגרת צוות הקרב החטיבתי. לצד מפקדת החטיבה וגדוד עוז, בפיקודו של סא"ל אריה ברגר שהיה הכוח האורגני היחיד שנותר מחטיבה 460, לחמו כוחות נוספים: יחידת מגלן מאוגדה 98, גדוד המילואים של בה"ד 1, גדוד אלון 8717, פלוגת סיור, פלוגת רפואה, יחידת מילואים, ששמה הרשמי "פלוגת החייאה קדמית" (פלה"ק), פלוגת ציוד מכני הנדסי מוקטנת (6643) צוות של מודיעין שטח עם כטב"ם מסוג "רוכב שמים", ומחלקה מגדוד 330 של החטיבה. נוסף על כל הכוחות שהיוו את גוף החטיבה הוכפפו לה ארבעה כוחות סיוע ישיר נוספים: סוללת תותחי 155 מ"מ, כלי טיס בלתי מאויש, חימוש מונחה מדויק ומסוק קרב או מטוס קרב שעמדו לרשות החטיבה בכל פעם שהתבקשה פעילות אווירית.

הלחימה במתווה מגוון כל-כך הציבה בפני החטיבה שני אתגרים. האחד חדש לחלוטין, והשני ותיק, שימיו כימי מלחמות ישראל. האתגר הראשון - תיאום טכני וטקטי בין יחידות שונות, אמצעי לחימה שונים ואף זרועות שונות הנלחמות באותה מסגרת צבאית עצמה. לשם כך נדרשו כמה ימי אימונים אינטנסיביים במסגרת "זמן יקר" לפני היציאה לפעולה. לצורך האתגר השני לא נדרש דבר. אחוות הלוחמים של האחים לנשק קיימת בצה"ל מראשית דרכו, והיא אפיינה את הלחימה המשולבת גם בצוות הקרב החטיבתי.

זו לא הייתה משימה פשוטה. לעתים היה המפגש בין חטיבת בני אור ובין היחידות שסופחו לצוות הקרב ראשון מסוגו, והתיאום נעשה בבהילות רבה ובתנאים של לחץ זמן לפני יציאה משותפת לקרב. שילובה של יחידת מגלן הוא דוגמה טובה ללחימה כתף אל כתף למרות היעדר היכרות קודמת ומתווה לחימה שונה לחלוטין מזה של השריון שעליו אמונה חטיבה 460.

מגלן היא יחידה עילית של צה"ל, והיא מוגדרת כיחידה העוסקת בלחימה בתנאי שטח מגוונים ושמה דגש רב על מקצועות הסיור הרגלי והרכוב השונים, על יכולת הסתוות בשטח ועל לוחמה זעירה. הלוחמים ביחידה עוברים הכשרה של לוחם חי"ר לכל דבר - לימוד מעמיק מאוד של מקצועות הסיור, שימוש בציד לחימה טכנולוגי משובלל ברמה גבוהה וכן תחומים נוספים. בכל מחזור גיוס נפתחים שני צוותי לוחמים. החיילים נושאים תגים וסמלים של חטיבת הצנחנים, אך אינם קשורים אליה. היחידה הוקמה ב־1986 כאחד מן הלקחים המאוחרים של מלחמת יום הכיפורים בעקבות ההחלטה שהתקבלה בצה"ל להקים יחידה המתמחתת בפעילות מיוחדת ומתוחכמת. מאז הקמתה פעלה היחידה בכל החזיתות. כדי להקים את היחידה העביר צה"ל לוחמים מיחידות מיוחדות שונות, בעיקר סירות החי"ר. היחידה פעלה ופועלת רבות בעזה ואיו"ש - תוך שימת דגש על מעצרי איכות ותפיסת מבוקשים. חיילי היחידה השתתפו במבצעים באזור הביטחון בדרום לבנון וכן במבצעים "דין וחשבון", "ענבי זעם" ו"חומות מגן", והם מכונים "ציידי המחבלים" של צה"ל.

עם הקמת צוות הקרב החטיבתי בשעה 02:00 ביום שישי, 18 ביולי 2014, צורפה אליו יחידת מגלן. ב־ביום גיוס גם גדוד המילואים של בה"ד 1, גדוד אלון (8717), שהיווה את הצלע השלישית של שלושת גדודי צוות הקרב החטיבתי.

את המח"ט אל"ם גיא חסון לא הטרידה יותר מדי העובדה שייאלץ לפקד על צוות קרב חטיבתי, הכולל לא רק כוחות שריון, חי"ר הנדסה וארטילריה אלא גם כוחות מיוחדים, העוסקים בלוחמה זעירה ובמבצעי קומנדו נקודתיים. הוא לא חשש מצירופה של מגלן לצוות הקרב החטיבתי. חסון הסביר:

אני יכול לומר כי כאשר הבסיס המקצועי קיים כמעט שניתן לנהל

שיח מקצועי עם כל יחידה. העובדה כי מפקד מגלן ומפקדי הפלוגות במגלן הם בעלי רקע פיקודי ביחידות חי"ר רגילות אפשרה לי לעבוד עִמָּם בשפה המקצועית שאני מכיר. הם ידעו לבצע את ההתאמות בתוך היחידה.

היכולת לקלוט ולהכיל את היחידה אינה רק בתחום המקצועי אלא גם, ואולי בעיקר, בתחומי הקשר האישי, האמון ואחוות הלוחמים. אמון וקשר אישי נרקמו כמעט מהרגע הראשון. מהר מאוד נוצר אמון וקשר בין־אישי מצוין ביני לבין מפקד היחידה ובין המפקדה שלו למפקדת היחידה. הם מצדם הגיעו עם צניעות ראויה לציון, ואנחנו מבחינתנו קיבלנו אותם כיחידה אורגנית בחטיבה. השתמשנו בכישורים המיוחדים שלהם כדי להגיע למיצוי הכוח - בכל תכנון של משימה קיבלה היחידה את המשימה המורכבת ביותר, אפשר לומר שאת משימת הליבה. הם הרגישו זאת, וחשו - על אף העובדה שלא היו חלק אורגני מן החטיבה שלי - אחריות מלאה כלפי המשימה שהוטלה עליהם ואחריות כלפיי.

התקשורת ביני ובין פיקוד היחידה התאפיינה בשיח הדדי כן ופתוח. [...] כמפקד אני נוהג לבצע קבוצות תכנון משותפות עם המג"דים והמטה ולאפשר לאנשים להשפיע על גיבוש הרעיון המבצעי והתוכנית. הדיונים האלה לפני הפעולה תרמו ליכולת שלי, של המפקדה שלי ושל שאר היחידות שלחמו עם החטיבה להכיר זה את זה טוב יותר ולשתף פעולה. זו הייתה משימה קלה וכמעט טבעית כשהמכנה המשותף הוא המקצועיות. ליחידת מגלן היה נוח להתחבר לחטיבה מקצועית. כמו בשריון, כך בחטיבה 460, עבדנו על־פי נהלים סדורים. כאשר אתה פועל כך קל יותר להבין מה אתה רוצה, קל יותר להיות מעורב וקל יותר לזיום. בגלל כל הגורמים האלה החיבור של היחידה לחטיבה היה יוצא מן הכלל. היחידה שידרגה באופן משמעותי את יכולות החטיבה, וסייעה רבות לביצוע המשימות כאשר ברובן היא בליבת המשימה.¹⁶²

מפקדי גדוד המילואים אלון גויסו יום קודם לכן, ב־17 ביולי 2014 - בדיוק שבועיים לאחר שניתנה פקודת הכוננות לחטיבה כולה. המעבר של גדוד אלון מגיוס להפעלה היה מהיר מאוד: הלוחמים התייצבו כבר ביום ששי, 18 ביולי 2014, ולאחר יומיים אינטנסיביים של אימונים במסגרת "זמן יקר", שהוקדשו להעלאת רמת האימונים והמוכנות ולתיאומים ההכרחיים בין לוחמי חי"ר וטנקיסטים, התקיים ביום ראשון, 20 ביולי 2014 נוהל קרב גדודי שבו פורטו ללוחמים משימות הגדוד במסגרת צוות הקרב החטיבתי.¹⁶³

בדומה לקשר שנרקם מיד עם לוחמי מגלן נקלטו גם לוחמי החי"ר של גדוד המילואים אלון בשורות צוות הקרב החטיבתי של בני אור. וכך תיאר זאת המח"ט גיא חסון:

החיבור לגדוד אלון היה מצוין עוד בנחל הקרב. למעשה, גדוד אלון היה הגדוד היחיד שתוכנן להילחם עם החטיבה, ואכן לחם אִתָּה. הגדוד היה מעורב בנחל הקרב החטיבתי האופרטיבי ולכן ההיכרות הזאת הקלה על החיבור במלחמה. לשמחתי, עוד לפני המבצע הכרתי את המ"פים של הגדוד ונוצרו אמון וביטחון הדדי. השיח המשותף, המעורבות, היכולת לומר מה אתה חושב, השיחות שביצעתי עם הגדוד באימונים האחרונים לפני הלחימה ובמהלכה חיזקו מיום ליום את הקשר.¹⁶⁴

קצין המודיעין החטיבתי רס"ן שובל וקצין המבצעים החטיבתי רס"ן עידן חמו עסקו ב־18 ביולי 2014 בבוקר בקליטתה המהירה של יחידת המילואים שהצטרפה לצוות הקרב החטיבתי. בה בעת הם קיבלו "שינוי משימה ראשון מרבים של הגזרה שאליה התכוננו לצאת ללחימה". שובל סיפר על ההכנות האחרונות:

המשימה המקורית שלנו בתחילת הדרך הייתה לתקוף את פאתיה

163 סא"ל אלי לבנון, מג"ד אלון, גדוד 8717 "אלון" - סיכום לחימת הגדוד במסגרת מבצע "צוק איתן", 29 ביוני 2015, עמ' 1/3.

164 מכתבו של המח"ט אל"ם גיא חסון למחבר, שם.

של העיירה ח'אן יונס ולכבוש את שכונת חירבת ח'זיעה. המח"ט, הקמב"ץ אני קיבלנו ב-18 ביולי 2014, במקביל לגיוס גדוד המילואים שינוי משימה לגזרה הנמצאת צפונית לדיר אל-בלח מול מחנה הפליטים מוע'זי שבמרכז הרצועה. התחלתי לעבוד במרץ על הכנת הפקודה לכיבוש האזור. במקביל אספתי מסביבי מכאן ומשם צוות של כעשרים חברים ותיקים שהפכו מיד להיות מחלקת המודיעין של צוות הקרב החטיבתי שזה עתה הוקם. הכנתי תשתית מודיעינית של פני הקרקע, האויב שמולנו ודרכי פעולה אפשריות שלנו. סיימתי בתוך כשעתיים, והתכוונתי להציג את התוכניות בפני גיא במפקדה הקדמית של החטיבה ליד קיבוץ מגן. המשימה הזאת השתנתה עוד שלוש פעמים לפני שזונו להילחם.

בכל הפעמים הייתי חייב להתחיל הכול מהתחלה, ולהציג בתוך כמה שעות לגיא המח"ט תוכנית חלופית שתכלול מחדש את כל הרכיבים האלה. בסופו של דבר, תכננו לערוך תצפית על מחנה הפליטים מוע'זי עם מפקדי הגדודים של צוות הקרב החטיבתי, ושעתיים לאחר מכן שמענו שבאותה נקודה בדיוק עלו לתצפית מפקדים קציני חטיבת ברק שקיבלו פקודה דומה לתקוף את אותה מטרה בדיוק. [...] נסענו למפקד אוגדת עזה כדי לאשר את התוכניות ולנסות להסדיר קצת את חלוקת הגזרות, ובדרך שמענו על המארב שבו נהרג רס"ן אמוץ גרינברג מחטיבה 188. מפקד האוגדה מסר לנו שיש לנו עוד יום לאימונים. שעת ה"ש" נדחתה שוב ושוב. ניצלנו בינתיים את הזמן הן לאימונים והן לבניית תשתית טובה יותר של מפקדת החטיבה: עוד אוהלים, עוד ערוצי קשר, עוד עמדות מחשב, עוד עזרי מודיעין שיעזרו מחר ללוחמי צוות הקרב החטיבתי היוצאים לקרב.¹⁶⁵

אחת הסיבות לשילוב המהיר כל-כך של גדוד אלון בתוך שעות ספורות בתוך מרקם הכוחות המרכיבים את צוות הקרב החטיבתי הייתה ניסיונו המקצועי של המח"ט עצמו כמפקד עוצבת הבזקה - חטיבת השריון 130. המח"ט הסביר:

בעברי הייתי ארבע שנים מח"ט מילואים. אני מכיר היטב את

האוכלוסייה. יש על מי לסמוך. מצד אחד אסור לוותר להם על כלום, מצד שני להסביר ולדבר. כשהם מבינים - הם אתך עד הסוף. תפיסת העולם הזאת הוכיחה את עצמה במלואה במהלך השבועיים שלאחר מכן. הגדוד לחם בגבורה, ביצע את המוטל עליו בצורה מקצועית והוכיח דבקות במשימה ואומץ לב. שיתוף הפעולה בין הטנקיסטים ללוחמי החי"ר הלך והתייעל במהלך הלחימה. הוא קרה בשל תרבות הלמידה תוך כדי הלחימה בחטיבה. ביצענו עצירות למידה, דיברנו על הטעויות והפקנו לקחים. אני הקפדתי בקרב הראשון להיות עם הגדוד בעצירת הלמידה הראשונה שהתרחשה ביום השני או השלישי בצהריים. הם ראו אותי, שמעתי אותם, הם שמעו אותי, למדו יחד, קיבלו עצות והמשיכו בלחימה.

לצד הליכי הלמידה והפקת הלקחים, המהווים את לב לבה של הוויית חטיבת בני אור, הורגשה ללא הרף הדוגמה האישית של המפקדים בכל רמות צוות הקרב החטיבתי. המח"ט הוסיף:

הנראות של המפקד בניהול הקרב היא קריטית. בכל הזדמנויות הייתי נע בין הכוחות. בכל הזדמנויות דיברתי עם המפקדים, הלוחמים, הפלוגות ועם מפקדת החטיבה. היה לי חשוב שיראו אותי, ישמעו אותי, יבינו מה קורה ומה עושים.¹⁶⁶

לצד ההליכים השלישתיים והלוגיסטיים של הקמת צוות קרב חטיבתי הוקמה מיד גם המפקדה, או "הקדמית" כפי שמכונה פריסת מערכת הפיקוד בנקודת החבירה והכינוס של הכוחות בשטח. על-פי תורת הלחימה של צה"ל, אמור מפקד צוות הקרב החטיבתי לחלק את זמנו בין השהות ב"קדמית" יחד עם קציני המטה שלו והדיווחים המסודרים ברשתות הקשר והחוזי מן השטח, ובין פיקוד על הכוחות מלפנים. מלחמת לבנון השנייה הציפה במלוא חריפותה את שאלת מקומו הראוי של המפקד: עם כוחותיו בלחימה או מול מסכי הפלימה במפקדה היכולים להעניק לו יכולות שליטה טובות הרבה יותר על הכוחות שאותם הוא מפעיל.

המח"ט החליט לפעול "לפי הספר", אבל בעת ובעונה אחת לאכול את העוגה ולהשאיר אותה שלמה, ואפילו לא לחשוש מהקלוריות ומצבעי המאכל. הוא הסביר:

בשל המרחק הקצר בין מרחב הלחימה למיקום ה"קדמית" החלטתי שאני לא לוקח איתי את חבורת הפיקוד שלי. כלומר, אני יוצא לפיקוד מלפנים עם הטנק שלי ועוד טנק מאבטח כשאני נמצא רק קצין האג"ם. מפקד הסיוע החטיבתי והקמ"ן נותרו מאחור. ההחלטה הזאת התבררה כנכונה, והביאה לידי ביטוי את מקצועיותם של מפקד הסיוע החטיבתי והקמ"ן ב"קדמית". החטיבה ניהלה שעון משימה, כלומר, סדר פעולות קבוע במפקדה אשר סייע לי לפקד ולשלוט על הקרב.¹⁶⁷

טור אוהלים הוקם במהירות לא הרחק מקיבוץ מגן, ולצדו שטחי הכינוס לכלי הרכב הכבדים - הקרביים, ולכלי הרכב הקלים - המנהלתיים.¹⁶⁸ את הקמת כל המתחם הז הפקיד המח"ט בידי של חבר ותיק - סא"ל מרדכי (מוטי) רבי, שהיה מפקד גדוד ההנדסה בחטיבת המילואים "הבזקה" (130) של טנקי המג"ח שעליה פיקד בעבר חסון. גיא בחר את מוטי לתפקיד הרמ"ט משום שראה בו לא רק בעל תפקיד מנהלתי המופקד על הקמת מפקדת החטיבה ותפקודה אלא חבר אמיתי. לשניהם היו אותם ערכים ותפיסות מקצועיות. סא"ל רבי עמד במשימה של ההקמה המהירה של מתחם "הקדמית". עם פרוץ הקרבות ותחילת האש הצטרף אליו גם אל"ם ג'וני כהן כעוזר וכממלא מקום בעת הצורך, ובהמשך הצטרף גם סא"ל עומר לוין, מפקד בית-הספר לסיוע קרבי, לצוות "הקדמית". אל"ם כהן הגיע למקום ישירות מתפקידו כמפקד המרכז לאימון מפקדי חטיבות (מרא"ם). הוא פיקד קודם לכן על גדוד עזו, ובהמשך על חטיבת המילואים 600 - עוצבת נתיבי האש. זו הייתה החטיבה האחרונה של טנקי המג"ח הוותיקים, והיא נסגרה כמה חודשים קודם לכן - ב-25 באפריל 2014.¹⁶⁹

167 מכתב של אל"ם גיא חסון למחבר, 3 במרס 2016.

168 רס"ן עידו חמו, "סיכום אישי למבצע 'צוק איתן' קצין אג"ם 460, חטיבה 460 עוצבת בני אור, 18 באוגוסט 2016, עמ' 1/3.

169 יואב זיתון, "משוחרר! צה"ל נפרד מהטנק שחצה את התעלה", Ynet, 25 באפריל 2014.

16 שעות לאחר מתן הפקודה, עם כניסת השבת, בשעה 18:00, כינס המח"ט חסון להערכת מצב את ארבעת המג"דים שלו; שלושה מהם הוא לא הכיר מעבודה משותפת בעבר. הערכת המצב התקיימה באזור קיבוץ רעים. בשלב הזה הפקודה שניתנה לצוות הקרב החטיבתי הייתה לבצע פעולת הטעיה, ולאחר מכן להשתלט על אזור מחנה הפליטים מוע"זי שבמרכז הרצועה. חסון וארבעת המג"דים שלו הכינו את התוכניות, ולמחרת, בשבת, 19 ביולי 2014, הם הגישו אותן למפקד אוגדת עזה לאישור. פחות משעה לאחר הגשת התוכניות בסביבות השעה 14:00 בוטלה הפקודה המקורית וניתנה במקומה פקודה חדשה - הפעם היעד הוא השתלטות על העיירה דיר אל-בלח: "צוות הקרב החטיבתי 460 יתקוף ויכבוש את מרחב טיסקאות, ישמיד אויב, תשתיות, בדגש על תת קרקעי התקפי. כל זאת על מנת לפגוע באויב ולשפר את ההגנה בגזרת האוגדה". בשעה 15:15 ניתנה לצוות הקרב החטיבתי פקודת ההתרעה, והמג"דים החלו לתכנן מחדש את נוהל הקרב החפוז בחטיבה שגדודיה הורכבו זה עתה ושרוב לוחמיה אינם מכירים זה את זה, ולא את דרכי הלחימה שלהם.

שש שעות לאחר מכן הוגשו התוכניות למח"ט בזו אחר זו. שלושה מן המג"דים הגישו את תוכניותיהם במוצאי שבת, 19 ביולי 2014, בשעה 20:00. עם סיום הצגת התוכניות, בשעה 23:00, הוצגו ואושרו התוכניות של גדוד עזוז ויחידת מגלן גם על-ידי קצין האג"ם של אוגדת עזה - אוגדת "שועלי הדרום" (643). שעה לאחר מכן אושרה גם התוכנית של סא"ל אלי לבנון, מג"ד גדוד המילואים אלון. למחרת, ביום ראשון, 20 ביולי 2014, בשעה 07:00 נערכה שוב פגישה בין המח"ט וארבעת המג"דים להערכת מצב ולדיווח של כל אחד מן המג"דים על המוכנות למשימה של הכוח שבפיקודו. לאחר שהסתיימה הישיבה התקבלה הודעה על דחיית שעת ה"ש" של היציאה למבצע. עם תום הפגישה יצא המח"ט להציג את התוכניות ולקבל את אישורו הסופי של מפקד אוגדת שועלי הדרום. במהלך השעות שלאחר מכן אושרו תוכניות האש, איסוף המודיעין והפעלת הכוחות.

ביום ראשון, 20 ביולי 2014, נערכו בזו אחר זו קבוצות פקודות ברמה הגדודית וברמה החטיבתית, שבהן פורטו הפקודות לביצוע המשימה במרחב דיר אל-בלח. למחרת, 21 ביולי התקיימה בבוקר הערכת מצב בניהולו של המח"ט,

ובה נבחנה שוב רמת המוכנות של כל אחד מן הכוחות ליציאה מידית לפעולה. בעקבות הפגישה נערכה בפעם השלישית קבוצת-פקודות לכל הכוחות בשעה 06:00, ובשעה 16:00 עבר צוות הקרב החטיבתי מנוהל קרב לניהול קרב. יומני המלחמה של חדרי הפיקוד נפתחו. לאחר דחייה אחרונה בהחלט של שעת ה"ש" בסביבות השעה 19:00 נקבעה השעה הסופית - 04:00 בבוקר ביום שליש, 22 ביולי 2014.

לפני שעת ה"ש" הכינה חטיבת קטיף, החטיבה הדרומית של אוגדת עזה (643), את המעברים של הגבול הבין-לאומי למעבר הכוח. בשעה 01:00 נפתחה אש על מטרות של האויב, ושעה לאחר מכן נפתחו השערים של הגבול הבין-לאומי. בשעה 03:55 ניתנה הפקודה של האוגדה בכל רשתות הקשר. המנועים הותנעו, והכוח נע לאטו. בשעה 04:49 חצו הנגמ"שים של גדוד אלון את קו הגבול הבין-לאומי ככוח החלוץ של צוות הקרב החטיבתי כולו. מעמדת המפקד שבצריח המרכבה שלו הבחין המח"ט בצלליות של כלים הנדסיים שאינם שייכים לסדר הכוחות של צוות הקרב החטיבתי ושאינם אמורים להיות בנקודת החצייה של הגבול. בירור מהיר בקשר עם קצין המבצעים החטיבתי ומפקדת צוות הקרב העלה כי אלה כלים הנדסיים השייכים לחטיבה הדרומית וכי הם אכן לא אמורים להיות בגזרה. העניין תוקן מיד.¹⁷⁰

גדוד עוזו היה השני - בשעה 05:23 הוא חצה את הגדר. כוח מגלן היה האחרון בסדר התנועה של צוות הקרב החטיבתי, וחצה את הגבול בשעה 05:55 - כשעתיים מאז שעת ה"ש". בדיוק כאשר הכוח של מגלן חצה את קו הגבול הגיעו לוחמי גדוד אלון לציר "היק" - אל פאתי דיר אל-בלח. זו הייתה נקודת העצירה הראשונה של הכוח. בשעה 06:39 הגיע לציר גם גדוד עוזו, ועשר דקות אחריו הגיע כוח מגלן. פחות משעתיים משעת ה"ש" עמד צוות הקרב החטיבתי בכל המשימות שהוטלו עליו ללא היתקלות משמעותית עם האויב. בשעה 08:27 נפתחה אש מרגמות על לוחמי אלון ומגלן שהיו פרוסים לאורך ציר "היק". בירי נפצעו שלושה לוחמים. הירי לא עיכב את הכוחות, ועשר דקות לאחר מכן הם איתרו מנהרת הגנה על ציר מוחיט, החוצה את ציר הרוחב "היק". לאחר עשר דקות נחשפו ונטרלו שני בניינים ממולכדים. בהמשך הבוקר זיהו

לוחמי אלון מנהרה נוספת ובור כניסה נוסף למנהרה ממולכדת בגזרה שאותה תפס הגדוד. ניסיונות של האויב לפגוע מרחוק בכוחות נכשלו. לוחמי אלון ביצעו ירי תגובה, וזיהו לפחות שלושה הרוגים של האויב. עם השקיעה, בשעה 19:00, נערכו שלושת הגדודים שבשטח במגננים של כל אחד מצוותי הקרב הגדודיים. בזו אחר זו התקיימו "ישיבות לימודים" של מפקדי הגדודים עם המח"ט, שבהן הועבר מידע, דווח על הניסיון שנרכש במהלך יום הלחימה, ניתנו התרעות והופקו הלקחים מאותו היום. הלקחים יושמו כבר ביום הלחימה הבא. למחרת, 23 ביולי 2014, נפתחה בשעה 08:48 אש אוטומטית מן המארב על כוחותינו בגזרת מיני בר. לראשונה הופעל אמצעי לחימה אווירי הכפוף ישירות למפקדת צוות הקרב החטיבתי. כלי טיס בלתי מאויש של חיל האוויר איתר את החוליה שארבה לכוחות וירתה עליהם, וחסיל אותה בירי מן האוויר. "מעגל האש" כולו - מן הרגע שבו נורתה הירייה הראשונה ועד חיסולה על-ידי יחידת זיק, המפעילה את הכטב"מים - נמשך בסך־הכול 17 דקות. האירוע הסתיים ללא נפגעים. שעה לאחר מכן הצליחו לוחמי מגלן להשתלט על בתים לאחר שבדקו כי אינם ממולכדים, ומצאו בתוכם ציוד לחימה ומסמכים של חמאס. הפיקוד על החטיבה נעשה "מלפנים". המח"ט עבר ללא הרף בין הגדודים הלוחמים, קיבל מידע והעביר פקודות בקשר. מאחור, במפקדת החטיבה, נותרו ממלאי מקומו: ראש מטה החטיבה (הרמ"ט) סא"ל מוטי רבי, שקיבל בהיעדרו החלטות במקומו, ועמו אל"ם ג'וני כהן, שהיה בעבר קצין בחטיבה, וחזר אליה ביום שבו פרצו הקרבות. עתה, כאשר חבריו לחטיבה נלחמים, הוא נמצא מאחור במפקדת החטיבה, והעביר למח"ט את כל המידע שזרם אליו מכל היחידות שבשטח ומיחידות הסיוע הכפופות לצוות הקרב החטיבתי.

התכנון המקורי - להציב מאחור ב"קדמית" שני קצינים מנוסים מאוד, שלהם יש אותו ניסיון ואותם ערכים כמו אלה של המח"ט - התברר כהחלטה נבונה שנשאה פירות. הקמת "הקדמית" בפיקודו של רבי, ולצדו המקצועיות של ג'וני כהן, הביאו לידי ביטוי את השילוב ההדוק שבין מפקדת החטיבה והכוחות הלוחמים בשטח. השילוב הזה, הושג במאמץ רב. כולם עמלו קשות להשיגו כבר מרגע קבלת פקודת הכוננות שבועיים קודם לכן, ולאחר מכן באימון אינטנסיבי של כל רכיבי המפקדה ובתיאום ציפיות ונהלי עבודה ביני לבין המטה. צורת התפקוד הזאת מאפשרת למפקד צוות הקרב החטיבתי ליהנות מכל

העולמות: מצד אחד, היתרון של שהות בשטח בין הלוחמים תוך שמירה על מגע ישיר והדוק עמם במשך כל שלבי הלחימה, ומצד אחר, שליטה אופטימלית בכוחות בעזרת "הקדמית" הניצבת כל הזמן מאחוריו. שובל תיאר את התפקוד של "הקדמית":

גיא עצמו היה רוב רובו של היום בשטח כשהוא נע בין כל הכוחות של החטיבה. פעם ביום בממוצע הוא קפץ לעדכן ולהתעדכן אצלנו במפקדה הקדמית. שם נוהלו העניינים על-ידי הרמ"ט וממלא מקומו, ובמקביל עבודה רצופה של הקמב"ץ עידן בן חמו ושל רס"ן ליאור שובל וכן של חגי מפקד הסיוע החטיבתי (המס"ח) שהגיע אלינו ישר מהלימודים אל תוך הלחימה. כולנו כצוות ניהלנו באופן שוטף את נושא המטרות והאש וגם את המטלות הלוגיסטיות שלא חדלו לרגע. המפקדה הקדמית ניהלה את הלחימה ברצף כששלושתנו רואים תמונה מלאה של מיקום כל הכוחות בכל רגע נתון ונותנים באישור הרמ"ט ללא הרף מטרות לכל הכוחות הפעילים. כשקרה האירוע רב הנפגעים במרפאה שפוצצה פיקחנו משם על הפינוי והטיפול. ההישג הכי חשוב שלי ושל הקמב"ץ והמס"ח היה שסיימנו את הלחימה בסופו של דבר בלי אף הרוג של החטיבה שלנו מירי דו צדדי.¹⁷¹

התכנון המוקדם בוצע בשלמות. חסון סיכם:

החלטתי לפעול באופן הבא: בכניסה למשימה ובלילה הראשון הייתי עם הכוחות הלוחמים במקום שנראה לי המורכב ביותר ללחימה. במהלך היום ערכתי עצירת למידה בשטח עם המפקדים, וביקרתי בגזרות. פעם ביום יצאתי לכמה שעות ל"קדמית" - בדרך כלל בשעות הצהריים. בשעות האלה תדרכתי את "הקדמית" ומיקדתי אותה בנושאים החשובים לי. ביצענו קבוצת-תפקודות קדמית ובייחוד של איסוף מטרות ואש, ואישרתי את תוכנית האיסוף והאש לשעות הקרובות. בנוסף הקפדתי לבצע הערכת מצב עם המטה על מנת ללמוד מקרוב על המתרחש בעיקר בגזרות האחרות ולהעריך כיצד

מתקדם הקרב. בנוסף, הייתי מאשר לראש המטה את לוח הזמנים המבצעי ואת לוח המשימות ללילה וליום המחרת. השילוב הזה עבד מצוין וללא תקלות. חלוקת התפקידים ביני ובין הרמ"ט הייתה על-פי הספר: המפקד מלפנים נותן את הפקודות ומתזמן את הקרב, הרמ"ט מסנכרן את עבודת המטה ותומך את פקודות המח"ט.¹⁷²

השליטה הזאת בכוחות ובאירועים חסכה ביותר ממקרה אחד תאונות מבצעיות מכאיבות. במהלך היום הסתיים בדרך נס ללא נפגעים אירוע שעלול היה להפוך לרב נפגעים כתוצאה מטעות בזיהוי ומירי דו-צדדי של כוחות בגזרות שכנות. פלוגה ג' של גדוד אלון התמקמה להגנה במרחב ציר אליטה. לוחמי הפלוגה שמעו קולות ירי שאותם זיהו כירי קלצ'ניקוב - נשק הנמצא בלעדית בשימוש האויב מכיוון צפון. הכוחות השיבו אש למקורות הירי מחוץ לגבולות הגזרה שהוקצו לפלוגה. הירי החטיא במעט את לוחמי פלוגה ג' של גדוד אלון שסופחו באותו השלב לצוות הקרב הגדודי של גדוד עזוז ושנע כ-300 מטרים מצפון לציר אליטה. קולות הירי שזוהו בטעות כירי של קלצ'ניקובים היו ירי מונע של לוחמי עזוז, ולא של האויב. הבנה מהירה של קצין האג"ם החטיבתי ושל מפקדי הגדודים בשטח מנעה את המשך הירי.¹⁷³

היום הסתיים בתאונה מבצעית בגזרת גדוד אלון - דחפור כבד מסוג D9 התהפך. לא היו נפגעים.

יום הלחימה השלישי, יום חמישי, 24 ביולי 2014, נפתח באירוע שבו זיהה גדוד עזוז מחבל וחסל אותו. למפקדת החטיבה הגיע לביקור בשעה 12:30 הרמטכ"ל בני גנץ, ועמד על התפתחות הקרב ועל הישגי צוות הקרב החטיבתי של חטיבת בני אור. בשעה 16:00 אותרה מנהרה התקפית גדולה, המובילה אל תוך תחומי מדינת ישראל, שעליה התריע המודיעין. המנהרה, שנקראה "מכירה סיטונאית", נוטרלה. יום הלחימה הסתיים, בדיוק כמו שני קודמיו, ב"שיעור" של המח"ט שהפך את קבוצת הפקודות השגריתית עם המג"דים שלו

172 מכתבו של אל"ם גיא חסון למחבר, 3 במרס 2016.
173 גדוד 8717 "אלון" סיכום לחימת הגדוד במסגרת מבצע "צוק איתן", עמ' 3/3.

ברשת הקשר לתהליך מהיר של למידה, הפקת לקחים ויישומם המידי. יום שישי, 25 ביולי 2014, החל בכך שלוחמי אלון גילו באחד הבתים אפודים צה"ליים מוכנים לשימוש. אחד הלוחמים נגע בהם ונפצע מהתפוצצות רימון ממולכד שהוטמן בו. הפצוע פונה לאחור. בסביבות השעה 10:00 התקבל דיווח על חמוש במדי צה"ל שזוהה בגזרת גדוד עזו. לאחר מכן זוהו שתי דמויות שנמלטו מן המקום. הכוח פתח באש ופגע באם ובבנה. מפקדת החטיבה ארגנה חילוץ מידי של הילד הפצוע באמצעות מסוק מזירת הלחימה של הגדוד. במשך כל החילוץ נמשך הירי מסביב. בשעות הצהריים זוהה מארב נ"ט לטנקים לגדוד "עזו". המחבל שירה את הרקטה אותר וחוסל.¹⁷⁴

במהלך היום ביקר במפקדת החטיבה אלון פיקוד הדרום האלון סמי תורג'מן. הוא קיבל סקירה על האירועים באותו היום ועל האירועים המתוכננים להמשך יום הלחימה - הראשון שבהם הוא פיצוץ מנהרה שנחשפה על-ידי לוחמי אלון באמצעות מוקשים כבדים נגד טנקים. המשימה הושלמה בשעה 19:26 סמוך לשקיעת השמש.¹⁷⁵ למחרת היום, לאחר שהושלמו במלואן כל המשימות שהוטלו על צוות הקרב החטיבתי, וללא אבדות בנפש, החל צוות הקרב החטיבתי להתארגן לחזרה לתחומי מדינת ישראל. "מסיבת הסיום" של פעילותו של צוות הקרב החטיבתי במרחב כללה את פיצוצה של מנהרת ההתקפה "מכירה סיטונאית" בשעות הבוקר המוקדמות בשבת, 26 ביולי 2014.

צוות הקרב החטיבתי הצליח לאתר במרחב הלחימה את המנהרה לאחר שקיבל עליה את המידע ממערכת המודיעין. הפינוי החל בשעות הלילה. למחרת, ביום ראשון, 27 ביולי 2014, יצא לפני עלות השחר אחרון הכלים של צוות הקרב החטיבתי מתחומי רצועת עזה לארץ. החטיבה, מילאה את המשימה במלואה וכאמור, ללא אבדות בנפש.¹⁷⁶ כבר עם השלמת הפינוי נערך גדוד אלון הנוהל קרב לתגבור כוחות בגזרה המזרחית.¹⁷⁷

174 גאנט זמנים נה"ק לדיר אל-בלח", סיכום מבצע "צוק איתן" לשכת מפח"ט 460 - 26/8/2014

175 שם.

176 סיכום מבצע "צוק איתן", "פרק 3 - יומן מלחמה, גאנט זמנים" כללי לשכת מח"ט 460, 26 באוגוסט 2014.

177 גדוד 8717 "אלון" סיכום לחימת הגדוד במסגרת מבצע "צוק איתן", ע' 1/3.

למחרת היום קיבל צוות הקרב החטיבתי את המשימה השנייה שלו: "צק"ח 460 יתקוף ויכבוש את שכונת אבו דאכה, יפגע באויב ובתשתיות עד ש+72, כל זאת על מנת לשפר את ההגנה בגזרת האוגדה. משימה צפויה נוספת: כיבוש עבאסן הגדולה".¹⁷⁸

שעת ה"ש" נקבעת ל-02:24. גם הפעם הוביל גדוד המילואים אלון את סדר התנועה החטיבתי לקראת חציית הגדר. הגדוד העביר במהלך המשימה את פלוגה ב' לגדוד עזוז ככוח חי"ר שיסייע לגדוד השריון בביצוע המשימה.¹⁷⁹ בסמוך לגדר המערכת חיסל כוח של החטיבה שלושה פעילי חמאס במהלך ההתקדמות לתפיסת היעדים ולשליטה בתצפית ובאש על שכונת אבו דאכה.¹⁸⁰ במהלך שעות הבוקר, לאחר ההתבססות בשטח, איתרו לוחמי מגלן בזה אחר זה פירים במתחם שבין המרפאה ובין בית הקברות הסמוך אליה. בשעה 10:32 התרחש פיצוץ אדיר של מאות קילוגרמים של חומרי נפץ שהוסתרו בחביות מתחת לבניין. המרפאה קרסה, וצוות הקרב החטיבתי נאלץ להתמודד עם אירוע רב נפגעים. פגזי המרגמה שנורו על הכוח לימדו על כך שהפיצוץ היה חלק מתוכנית סדורה של חמאס שמטרתה היו בין היתר פגיעה בכוחות החילוץ וניסיון חטיפה. התגובה המהירה מאוד של טנקי עזוז ששעטו למקום, יחד עם אש מדויקת אל מקורות הירי, הביאו לסיום האירוע.

המחיר כבד מאוד: שלושה מלוחמי מגלן נהרגו וארבעה עשר נפצעו. מפקד היחידה סיכם:

עם זאת, התגובה המהירה, ריכוז הכוחות הלוחמים והמעטפת ההגנתית למבנה מנעו בסבירות גבוהה את המשך המבצע של חמאס וביצוע חטיפה באמצעות אירוע אחר שתכליתו לבודד מחלקה של מגלן משאר הכוח. לוחמי מגלן דילגו קדימה, תוך סיכון חייהם, לחלץ נפגעים תוך דילוג על שלבי פינוי קודמים במחשבה תחילה. כך בדיוק נהגו גם צוותי הפינוי והניוד של צוות הקרב החטיבתי כולו. [יחידת] מגלן יצאה מהאירוע כואבת אך מחוזקת ומלוכדת, והחשוב מכול -

178 משימה 2 "סיכום מבצע צוק איתן" שם.

179 גדוד 8717 "אלון" סיכום לחימת הגדוד במסגרת מבצע "צוק איתן".

180 סיכום מבצע "צוק איתן" פרק 2 - הלחימה במספרים - טבלת חיסול הפעילים.

מוכנה לביצוע המשך המשימות.¹⁸¹

קצין המודיעין שובל הסביר:

גם לנו, צוות מפקדת החטיבה, היה את החלק שלנו בכך שהאירוע הזה לא הפך לניצול הצלחה של האויב. מתוך "הקדמית" ניהלנו באופן שוטף הן את התגובה המהירה מאוד של הכוחות בשטח, והן את ההגעה של המח"ט לזירה בתוך דקות, ומיד אחריו את ההגעה של מג"ד 198 עם הכלים שלו, שהנחיתו מכת האש שמנעה מן האויב להמשיך למבצע חטיפה מתוכנן. במקביל פיקחנו גם על הפינוי לגדר, ומשם במסוקים לבתי החולים.

פיצוץ המרפאה התרחש במהלך המשמרת של סא"ל לויין במפקדת החטיבה. לויין סיכם:

הייתי באותן דקות ראש מטה מתפקד שתפקידו המרכזי להכיל את האירוע, להפעיל את הכוחות ולתכלל את הכול. הכול נעשה בהתאם לנהלים, כולל הכניסה של לוחמי מגלן וג' מפקדם אל המרפאה. המטען של מעל 400 ק"ג חומרי נפץ שהוטמנו בחביות מתחת לבניין היה אמור להיות התחלה למבצע שתכננה חמאס ושאמור היה להגיע לשיאו בחטיפת לוחמים שלנו. הם נכשלו מאחר שהתגובה הייתה מיידית. סא"ל ברגר, והטנקים של עזוז 198, וכן צוותו של המח"ט היו במקום בתוך דקות. אני זיהיתי את הפיצוץ בעזרת כלי טיס של חיל האוויר, שהעביר אליי נתונים בזמן אמת, וברגע שהבנתי את המתרחש הזעקתי מסוק שנחת ליד הגדר, ויחידת חילוץ העבירה את הנפגעים הראשונים לשם - 700 מטרים בקירוב ממקום הפיצוץ. עבדתי בדיוק לפי הספר, והצלחתי להשליט סדר במהומה הגדולה. העבודה הייתה מסודרת מאוד: בתחילה חילוץ הנפגעים, אחריהם תצפית בוחנת מסביב של יחידות בשטח, כולל יחידות הסיוע הקרבי שלי ושל חיל

181 תחקיר אר"ן פיצוץ מבנה – יחידת מגלן ת"פ צק"ח 460 במסגרת מבצע "צוק איתן", סיכום מפקד היחידה, עמ' 43.

האוויר, אש נגדית למרגמות שניסו לירות עלינו, ולסיום - שילוב גדוד עוז לבידוד המתחם ולסיום האירוע תוך מטח אש מדויקת מאוד נגד מטרות האויב. האש הזאת מנעה ממנו להגיע להישגים נוספים.

פינוי הנפגעים הסתיים בתוך פחות מ־30 דקות. ב־12:01, שעה וחצי לאחר הפיצוץ, ניתן כבר היה לסכם את האירוע כולו לאחר מאמץ מרוכז לגילוי מנהרה התקפית שכונתה "שקל בשקל". נמצאו כמה פירי כניסה למנהרות והם הושמדו, אך לא ברור אם בסדרת הפיצוצים הושמדה גם המנהרה המבוקשת. יחידת מגלן, שספגה מכה כואבת, המשיכה מיד עם תום האירוע במטלות שהוטלו עליה על־ידי מפקדת החטיבה. זו הייתה עדות כואבת אך ברורה מאוד לחוסנה המקצועי, החברתי והאנושי של היחידה.

במהלך יום הלחימה הוצא גדוד אלון (8717) מצוות הקרב החטיבתי, והועבר אל צוות הקרב של חטיבה 84, חטיבת גבעתי שתמרנה באזור רפיח. המעבר הזה היה ל־24 שעות בלבד, ולמחרת היום הוחזר הגדוד למסגרת של צוות הקרב החטיבתי.¹⁸²

המאמץ לאיתור מנהרת "שקל בשקל" נמשך גם למחרת היום, 31 ביולי 2014. במהלך הלילה חיסלו לוחמי מגלן, שהמשיכו למרות כאב האבדות שספגה היחידה במהלך היממה האחרונה, למלא את כל משימותיהם, והם סיימו את יום הלחימה הקשה בהשמדת ארבעה בתים של פעילי חמאס - זאת ללא נפגעים לכוחותינו.¹⁸³

למחרת, יום שישי, 1 באוגוסט 2014, יצא צוות הקרב החטיבתי כולו משכונת אבו דאכה. הטנק האחרון עזב את המתחם בשעה 10:26. ארבע דקות לאחר מכן קיבל צוות הקרב החטיבתי כולו פקודות בהולות כחלק מנוהל חניבעל שעליו הוכרז לאחר היתקלות של צוות הסיור של גבעתי באזור "החלקה של פוג'ו". גדוד עוז כולו הוכפף לצוות הקרב החטיבתי של גבעתי כדי לסגור

182 גדוד 8717 "אלון" סיכום לחימת הגדוד במסגרת מבצע "צוק איתן", ע' 1/3.

183 סיכום מבצע "צוק איתן" משימת אבו דאכה, 31.7.14, לשכת מפח"ט 460, 26 באוגוסט 2014.

את ציר הנסיגה המשווער של אנשי חמאס שבאותן דקות סברו כי הצליחו לחטוף את סג"ם הדר גולדין. במקביל למשימה החדשה קיבלה חטיבה 460 ב"תמורה" לשני הגדודים שנלקחו מצוות הקרב החטיבתי שני גדודים אחרים שהוכפפו אליו: גדוד השריון עוז 77 של חטיבה 7 וגדוד החי"ר שקד 424 של חטיבת גבעתי, שהיה עד לאותו שלב תחת פיקודו של צוות הקרב החטיבתי של חטיבת השריון ברק (188).

המח"ט ועמו ארבעת המג"דים (אלה של צוות הקרב החטיבתי "שלו", היינו, אריה ברגר מג"ד עוזו ועומר לוין מג"ד 330, לצד מפקדי שני הגדודים שסופחו זה עתה לצוות הקרב החטיבתי) התכנסו בשעה 06:00 לקבלת קבוצת פקודות ומשימות, שהעיקרית שבהן הייתה פתיחת פרוזדור דרך חורבות ההתנחלות מורג באזור רפיח כדי לאבטח את ציר ההספקה של צוות הקרב החטיבתי של גבעתי. שעתיים לאחר מכן קיבל צוות הקרב החטיבתי כולו פקודות מדויקות יותר מן האוגדה למשימות הגנה במרחב.

המג"דים עמלו במרץ רב על הכנת נוהלי הקרב לקראת קיומה של קבוצת פקודות בשעות הערב, אך כשהגיע הערב הוחלט על שינוי המשימה: המסדרון שיפתח צוות הקרב החטיבתי של בני האור לא יהיה באזור מורג אלא לאורך ציר כיסופים, המוביל מקו הגבול הבין-לאומי אל חורבות גוש קטיף. המשימה החדשה ניתנה בשעה 22:00, ובלילה נעשו הכנות קדחתניות של המג"דים, המח"ט וקציני המבצעים לקראת קבוצת הפקודות הקדמית שאמורה הייתה להתקיים באוגדת עזה למחרת ב־8 בבוקר. למחרת, יום שבת, 2 באוגוסט 2014, סיימו המג"דים לאחר קבוצת הפקודות את התכנונים ועבודת המטה בניצוחם של צוות הקדמית: הרמ"ט, הקמב"ץ והקמ"ן והצוותים שהופעלו על-ידי כל אחד מהם. 12:00, הם הגישו למח"ט אישור של תוכניות האש והתצפית, וארבע שעות לאחר מכן את יתר התוכניות ברמה הגדודית.

בשעות שלאחר מכן השתנו התוכניות שוב ושוב. לצד קבלת אישורו של מפקד אוגדת עזה לתוכניות שאושרו עוד באותו בוקר למשימת פתיחת המסדרון לכיסופים התקבלה פקודה על סיום תפקודו של צוות הקרב החטיבתי ככוח לוחם ועל חזרה לשגרת ההכשרות והאימונים. ב־2 באוגוסט 2014 בשעה

18:00 התקבלו הפקודות לסיים את משימות הלחימה ולפרק את צוות הקרב החטיבתי. הכוחות עזבו את שטחי הרצועה וחזרו לתחומי ישראל. בשעות הערב נערכו בכל מכלולי החטיבה שיחות סיכום ברמות הגדודיות, הטכניות והפולוגיות.

למחרת, 3 באוגוסט 2014, תם חלקו של צוות הקרב החטיבתי במבצע "צוק איתן". גדוד שחק וגדוד שלח חזרו למסגרת חטיבת בני אור, וחילי המילואים של גדוד אלון עזבו את צוות הקרב החטיבתי לכיוון בה"ד 1 כדי להזדכות על הציד ולהשתחרר בחזרה לחיי האזרחות למחרת היום.¹⁸⁴ בשעה 10:00 בבוקר עזב טור ארוך של אוטובוסים, רכבים מנהלתיים ומשאיות כבדות שהחזירו לשיזפון את הטנקים שסיימו את הלחימה. מאות לוחמים מאובקים ועייפים עשו את דרכם בחזרה למסגרת הסדורה והמוכרת של הכשרת לוחמי שריון, ועמם מאות הטנקים.

במהלך השבועיים האחרונים הם עברו 13,303 ק"מ של תנועה ולחימה, וירו 4,580 פגזים.¹⁸⁵ הן לוחמי השריון של חטיבת בני אור, והן כלי הלחימה הכבדים שלהם חזרו בשלום לבסיסם. הם מילאו במלואן את המשימות שהוטלו עליהם. צוות הקרב החטיבתי הותיר אחריו לפחות 70 מחבלים הרוגים, ושני הגדודים הנוספים הותירו אחריהם 107 מחבלים הרוגים נוספים ומטרות אויב רבות הרוסות. צוות הקרב החטיבתי ויחידות הארטילריה וחיל האוויר תחת פיקודו הישיר תקפו במהלך הלחימה 903 מטרות אויב,¹⁸⁶ והשמידו במהלך הלחימה לפחות 216 מטרות אויב, בין היתר מחסני אמצעי לחימה, בתי פעילים, דירות מבצעיות, מבנים ממולכדים, פירי מנהרות ומרחבי שיגור של רקטות.¹⁸⁷ בקרב לוחמי בית הספר לשריון - הן במסגרת צוות הקרב החטיבתי והן במסגרת חטיבות 261 וחטיבת הצנחנים שאליהן צורפו גדוד "שחק" וגדוד שלח - לא היו הרוגים. שלושה מלוחמי יחידת מגלן, שצורפה לצוות הקרב החטיבתי, נפלו באירוע פיצוץ המרפאה במהלך הלחימה בשכונת אבו דאכה.

76 מלוחמי צוות הקרב החטיבתי נפגעו במהלך הלחימה. הטיפול ב־61 מהם

184 גדוד 8717 "אלון" - סיכום לחימת הגדוד במסגרת מבצע "צוק איתן".

185 סיכום מבצע "צוק איתן" פרק 2 - הלחימה במספרים - משאבים.

186 סיכום מבצע "צוק איתן" פרק 2 - הלחימה במספרים - הפעלת אש צק"ח.

187 סיכום מבצע "צוק איתן" פרק 2 - הלחימה במספרים - תקיפת תשתיות.

הוגדר כלא דחוף. הפגיעה של שליש מהם הייתה כתוצאה מהתייבשות. 19 פצועים נפגעו ופוננו בדחיפות - רובם הגדול באירוע פיצוץ המורפאה.¹⁸⁸

המח"ט לא העניק ללוחמיו ימי חסד עם גמר הלחימה. להפך, מיד לאחר שהסתיימה האש, ועוד לפני חזרת החטיבה למתכונתה הרגילה, הוא מצא את הזמן ללמוד, לתחקר ולהפיק לקחים לעתיד. חסון הסביר: "חשוב לציין כי תהליך החזרה לשגרה מהמלחמה היה תהליך מסודר ומאורגן. הוא לא פחות חשוב. שיחות עם מפקדים, עיבוד הלחימה, סיכומים, שיתוף תחושות ועוד. לשמחתי הרבה גם בתהליך הזה ראוייה החטיבה לציין".¹⁸⁹

בדיוק כמו במהלך ימי הלחימה, המשיך חסון לעבור ללא הרף בין לוחמיו: להקשיב, לעודד, וכשצריך גם לנזוף ולהורות כיצד יש לתקן ולשפר. הוא עבר בין כל גדודי החטיבה שהשתתפו בקרב, והיה שותף מלא למלאכת הפקת הלקחים. שילובה של פלוגת ההחייאה הקדמית, כוח הרפואה שגויס למילואים ושצורף לצוות הקרב החטיבתי מיד עם הקמתו, ושלא היה חלק אורגני ממנו לפני שהוקם צוות הקרב החטיבתי, הוא דוגמה מצוינת לאפשרות ללמוד מטעויות ולפעול כמעט מיד לתיקונן. חסון הסביר:

את הפלה"ק [פלוגת החייאה קדמית] לא הכרתי כלל. פגשתי אותם בפעם הראשונה ברצועת עזה לאחר תחילת הלחימה - בשיחה במהלך הלחימה. הם התפזרו לצוותי רפואה בודדים. את תפקידיהם הם ביצעו כמעט ללא אימונים מקדימים. בשיחה בסוף המלחמה הבנתי שלא עסקנו מספיק בפלה"ק. כוחות רבים ממנו - בעיקר מנהלה - נותרו מאחור ולא נכנסו לאזור הלחימה, ולצערי לא דברנו עמם מספיק. הצוות הרפואי נלחם בגבורה, וחלק ממנו אף השתתף באר"ן [אירוע רב נפגעים] המפורסם.

מעבר למסקנות בתחום הארגוני נחרתה בזיכרוננו הפגישה עם אנשי הפינוי והרפואה, שהתקיימה מיד בתום הלחימה לפני ששוחררו משירות המילואים:

188 סיכום מבצע "צוק איתן" פרק 2 - הלחימה במספרים - ד"ח פגיעות כוחותינו.
189 מכתבו של אל"ם גיא חסון למחבר, 3 במרס 2016.

לאחר המלחמה לא הסתפקתי בקריאת הדוחות המבצעיים והקפדתי לקיים שיחת סיכום עם כלל יחידות החטיבה. הראשונות היו דווקא יחידות המילואים. היה חשוב לי לדבר אתם לפני שיסיימו את תהליך הסיכומים, יחזירו את הציד ויחזרו לשגרת החיים שלהם. גם כאן, כמו בשיחה עם ערב המלחמה בצאלים ובמהלך האירוע בשכונת אבו דאכה, זכורה לי במיוחד השיחה עם פלוגת הרפואה.

הפלוגה התאספה בחדר ההרצאות של אחד הגדודים. חשתי שהאווירה שונה מאווירת הסיפוק שחשתי לאחר המבצע. במהלך השיחה סיפרתי לפלוגה על ההישגים המבצעיים של החטיבה ועל תרומתה למבצע. ציינתי את הערכתי לאופן הפעולה של צוותי הרפואה במבצע ובעיקר באירוע רב הנפגעים במרפאה עם מגלן.

בעיניהם הדברים היו שונים. צוותי הרפואה הלינו על חוסר החיבור לחטיבה, ועל כך שנדרשו להילחם לא כפי שהתאמנו. הבנתי אותם. נהגי האמבולנסים שלא הופעלו כלל במבצע, ונשארו בשטחי ההיערכות, ציינו את סכנת התמ"ס שחוו. היה ברור להם שלא נדרש היה להפעילם כדי לקצר את זמני הפינוי. שאלתי אותם: "מדוע לא ביקשם להשתחרר?" והם ענו: "במלחמה לא מבקשים להשתחרר". מיד הבנתי עם מי יש לי עסק. זו הייתה חבורה רצינית ביותר של רופאים, חובשים ולוחמים שהיו מוכנים לסכן את חייהם בכל משימה מבצעית שלה יידרשו.

עוד במהלך השיחה עם התחייבתי לאימון של פלוגת הרפואה בחטיבה. שלושה חודשים לאחר המבצע גויסה שוב פלוגת הרפואה - הפעם הם הגיעו לאימון בשיזפון. האימון היה בעיקר ברובאות - פער שעלה במלחמה. חשיבות האימון הייתה לתת להם ביטחון מקצועי בחיילות הפרט, כפי שביקשו, ולשקם את האמון בחטיבה. שלושה ימים התייחסנו לפלה"ק כאל מלכים - יחס שהגיע להם. הם העריכו זאת מאוד, וכך נבנה האמון בין יחידת המילואים - שלה יש חשיבות

קריטית בעת הלחימה - לחטיבה. [...]¹⁹⁰ השקענו מאמצים רבים באירוחם בחטיבה כאורחי כבוד. סיימנו את האימון בערב מיוחד ברחבת הברכה של החטיבה. כיום, הפלוגה ממש חלק מהחטיבה.

הפגישה עם לוחמי הפלה"ק הייתה עבורי הזדמנות נוספת להביע את הערכתי לפלוגת הרפואה במילואים של חטיבה 064 – פלוגה שלה היה ערך מוסף משמעותי ביותר לחטיבה במבצע "צוק איתן"¹⁹¹

לצד המספרים, הדוחות והלקחים המבצעיים והטכניים שעובדו ונלמדו בנחת בחודשים שלאחר תום האש, נותר לקח אחד מרכזי שבו המלחמה הזאת דווקא לא חידשה רבות - הרעות ואחוות הלוחמים. בדיוק כמו ב־1948, ובכל המלחמות שאחריה, נותרה אחוות הלוחמים "הנשק הסודי" של צה"ל המופעל בכל פעם מחדש תחת אש. הפעם, בניגוד אולי למלחמות קודמות, זו הייתה אחוות לוחמים שאינה מוגבלת לבני יחידה אחת אלא ללוחמים מיחידות שונות, שרובם אינם מכירים כלל זה את זה, ובכל זאת, הם סיכנו את חייהם פעם אחר פעם איש למען רעהו. צוות הקרב החטיבתי ומאות לוחמיו לחמו בדיוק כמו יחידה מגובשת שחבריה עשו יחדיו את כל המכלול הצבאי. ההכשרה המקצועית והמנטלית של בית־הספר למקצועות השריון העניקה מבלי משים לכל אחד מבוגריה את היכולות האלה שהוכיחו את עצמן ביום פקודה. אחוות הלוחמים של האחים לנשק הייתה ונשארה הקלף המנצח של צה"ל בכל פעם מחדש.